

Llei 1/2025, del 15 de gener, per a l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica.

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 15 de gener del 2015 ha aprovat la següent: Llei 1/2015, del 15 de gener, per l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica.

Exposició de motius

En els darrers anys les societats han pres consciència del drama de la violència de gènere i de la violència domèstica i de les seves conseqüències; per això, tant en l'àmbit europeu com en l'internacional s'ha començat a treballar per erradicar i prevenir aquest tipus de violència. El Principat d'Andorra, seguint aquest lideratge europeu i internacional, s'ha adherit al Conveni del Consell d'Europa sobre la prevenció i la lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica.

L'Organització de les Nacions Unides a la IV Conferència Mundial de 1995 ja va reconèixer que la violència de gènere és un obstacle per aconseguir els objectius d'igualtat, desenvolupament i pau, i que viola i menyscaba el gaudi dels drets humans i les llibertats fonamentals. A més, la defineix àmpliament com una manifestació de les relacions de poder històricament desiguals entre dones i homes.

Davant d'aquest paradigma social i institucional s'ha considerat que era el moment oportú perquè Andorra aprovi una llei de prevenció i erradicació d'aquest tipus de violència, però no tan sols per donar compliment als compromisos internacionals i europeus, sinó també per fer efectiva la nostra pròpia Constitució i donar una resposta legislativa a les necessitats socials del moment.

En aquest context, doncs, parlar de violència de gènere i de violència domèstica suposa situar-nos davant d'un problema de gran magnitud que engloba múltiples perspectives que requereixen igualment múltiples respostes pluridisciplinàries.

Govern d'Andorra

En els últims anys el problema de la violència domèstica ha rebut un tractament especial a través de la Llei qualificada 91/2010 del 16 de desembre, que s'ha fet ressò de les orientacions i de les recomanacions provinents d'organismes internacionals, davant el rebuig que en els darrers anys s'ha mostrat a aquest tipus de violència. Igualment, el Codi penal vigent, el Codi de procediment penal, la Llei qualificada del matrimoni amb les seves successives modificacions i la Llei qualificada d'immigració amb les seves successives modificacions completen el marc legal de protecció de la violència de gènere i de la violència domèstica. És important recalcar, tanmateix, que el ministeri responsable de la salut i el benestar va posar en funcionament el 2006 l'Equip d'Atenció Integral a la Dona, de caràcter pluridisciplinari, que té per objectiu assegurar l'atenció a les víctimes de violència de gènere a Andorra, així com als seus fills.

Tot i que sembla evident manifestar que no és el mateix la violència de gènere que la violència domèstica, ja que l'una apunta clarament al gènere i l'altra, a la família com a subjectes de referència, s'ha de reconèixer que l'hàbitat familiar és propici a l'exercici de relacions de domini pròpies d'ambdós tipus de violència. L'hàbitat familiar esdevé una situació de risc, ja no solament per la naturalesa i la complexitat de la relació efectiva i sexual, per la seva intensitat i per la seva privacitat, sinó, sobretot, perquè constitueix un espai privilegiat per al desenvolupament de rols de gènere ancestrals. La violència de gènere i la domèstica no són solament un problema que afecti l'àmbit privat, al contrari, es manifesten com el símbol més brutal de la desigualtat existent en la nostra societat.

La prevenció de tots dos tipus de violència és enfocada per la Llei d'una manera integral i multidisciplinària, començant pel procés de socialització i educació. La conquesta de la igualtat i el respecte a la dignitat humana i a la llibertat de les persones han de ser objectius prioritaris a tots els nivells de socialització. Per aconseguir una prevenció integral, s'ha dissenyat una llei en què la prevenció és l'eix transversal de la norma per poder promoure un canvi d'actitud i eliminar els comportaments que legitimen, permeten o inciten la violència de gènere i la domèstica. Amb aquesta mentalitat preventiva s'han implantat unes accions des de l'àmbit educatiu i acadèmic, social i sanitari, laboral i des dels mateixos mitjans de comunicació perquè, com a sectors estratègics i amb l'ajuda dels poders públics, poden implantar una cultura que no permeti la discriminació vinculada a la violència de gènere i a la domèstica i promoure actituds a favor de la resolució pacífica de conflictes i de respecte a les qüestions de gènere. A més, s'ha dissenyat una intervenció integral en les víctimes d'aquest tipus de violència per evitar i prevenir que tornin a ser víctimes dels agressors. Per això, la Llei inclou mesures de detecció de les situacions de risc, intervenció integral, assistència i protecció. La finalitat és aconseguir una recuperació integral de la víctima per evitar la revictimització. I en aquesta prevenció no podien faltar les mesures adreçades als agressors, amb l'objectiu de canviar els patrons de conducta i evitar nous casos de violència. A l'ensens és important recalcar que la norma crea la Comissió Nacional de Prevenció de la Violència de Gènere i Domèstica, la funció principal de la qual és garantir el compliment de la Llei, i

assegurar la col·laboració i la coordinació eficaces entre tots els departaments de l'Administració que tinguin com a funció directa o indirecta actuar en casos de violència de gènere i domèstica, principalment per aconseguir la comunicació i la coordinació necessàries entre les diverses persones que intervenen en aquests processos. I finalitza amb les precisions de defensa, protecció i tutela judicial necessàries orientades a casos de violència de gènere i violència domèstica.

La Llei s'estructura en cinc (5) capítols, vint-i-cinc (25) articles, dues (2) disposicions addicionals, dues (2) disposicions transitòries, i tres (3) disposicions finals.

Capítol primer. Disposicions generals

Article 1. Objecte de la Llei

1. Aquesta Llei té per objecte actuar de forma integral per prevenir i combatre la violència de gènere i la violència domèstica.

2. Aquesta Llei estableix els drets de les víctimes i les mesures de sensibilització, prevenció, formació recerca, intervenció, protecció i tutela judicial per donar resposta a les necessitats de les víctimes de qualsevol manifestació de violència de gènere o de violència domèstica.

Article 2. Definicions

1. S'entén per violència de gènere envers les dones una violació dels drets humans i un tipus de discriminació contra les dones, i designa tots els actes de violència basats en el gènere que comporten o són susceptibles de comportar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloent-hi l'amenaça de dur a terme aquests actes, i la coacció o la privació arbitrària de llibertat, en la vida pública o en la privada.

2. Violència domèstica: Fa referència a tots els actes de violència física, sexual, psicològica o econòmica que es produeixen en el si de la família, llar, o entre els cònjuges o parelles de fet, antics o actuals, amb independència que l'autor del delicte comparteixi o hagi compartit el mateix domicili que la víctima.

3. Agressions sexuals: Són una expressió de disparitat de poders. Consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercides contra un gènere i menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per abusar, i es practica des d'una situació de poder (violació, incest, violació marital, assetjament sexual, explotació sexual, etc.).

4. Víctimes: D'acord amb aquesta Llei es considera víctima la persona objecte d'alguna de les modalitats de violència descrites en els apartats precedents independentment de l'edat, així com les seves filles i els seus fills menors d'edat.

5. Victimització secundària: La victimització secundària s'entén com el maltractament addicional exercit contra les víctimes com a conseqüència directa o indirecta dels dèficits -qualitatius o quantitius- de les intervencions desencertades dutes a terme pels organismes responsables tals com serveis socials, serveis sanitaris, sistema jurídic, mitjans de comunicació, servei de policia, etc., en què la víctima experimenta una nova violació dels seus drets legítims. Aquestes intervencions comporten un dany emocional a les víctimes.

6. Protocols d'actuació: Normes d'actuació en cas de violència de gènere o violència domèstica establertes per cada àrea d'intervenció per garantir l'homogeneïtat i la qualitat en la prestació de l'assistència i la protecció.

7. Guia de col·laboració: És el document elaborat per la Comissió Nacional de Prevenció de la Violència de Gènere i Domèstica que garanteix l'ordenació de les actuacions dels ministeris i departaments de l'Administració implicats en la prevenció, l'assistència i la persecució de la violència de gènere i la violència domèstica.

Aquesta Guia de col·laboració inclou els protocols d'actuació de cada àrea d'intervenció, els quals preveuen les mesures necessàries per evitar la duplicitat de recursos i serveis i estableixen mecanismes de col·laboració per oferir a les víctimes de violència de gènere o domèstica, juntament amb el treball en xarxa, una acció coordinada i integral entre els ministeris i els professionals implicats.

8. Servei Tècnic de Punts de Trobada: És el servei destinat a atendre i a prevenir la conflictivitat que sorgeix en les relacions familiars i, especialment, en el compliment del règim de visites de les filles i els fills establerts en els processos de separació i divorci dels progenitors, en els processos d'adopció o modificació de mesures en les relacions entre els progenitors i els fills menors d'edat, així com en els supòsits d'exercici de la tutela per part de l'Administració. El Servei Tècnic de Punts de Trobada s'ha de portar a terme en un lloc habilitat i amb professionals qualificats en violència de gènere i domèstica. Té com a finalitat protegir els menors i prevenir conflictes familiars. El servei pot consistir en estades tutelades o supervisades o en intercanvis.

Article 3. Àmbit d'aplicació

1. Aquesta Llei és d'aplicació en tot el territori del Principat d'Andorra i és de compliment obligat per a tots els poders públics, persona física o jurídica, pública o privada, segons els termes previstos en aquesta mateixa Llei.

2. Totes les víctimes de violència de gènere o de violència domèstica que resideixin al Principat d'Andorra, amb independència del seu origen, relació, sexe o qualsevol altra condició o circumstància personal o social, tenen garantits els drets que específicament es reconeixen en aquesta Llei.

En tot cas, s'han de respectar els drets dels estrangers establerts en els tractats i els acords internacionals vigents.

Article 4. Principis rectors

Els principis rectors que han d'orientar el contingut i l'aplicació d'aquesta Llei són els següents:

a) La prevenció com a eix fonamental i transversal: El disseny de les polítiques i de les accions que s'han d'emprendre amb l'objectiu de prevenir i evitar accions, omissions o comportaments de violència de gènere i domèstica. Per això s'han de dissenyar estratègies que promoguin un canvi d'actitud per part de la societat en relació amb la prevenció i l'erradicació de les dites accions, omissions o comportaments, i fomentar estratègies de protecció i apoderament de les víctimes per evitar situacions de revictimització.

b) Intervenció integral: La intervenció per prevenir i combatre situacions de violència de gènere i domèstica ha de ser multidisciplinària i interdisciplinària, i ha d'englobar des de la detecció fins a la recuperació integral. Els professionals que hi intervinguin han d'acreditar una formació especialitzada en cada cas, així com una formació específica per atendre els menors, en el cas que s'hagi d'intervenir sobre aquest col·lectiu, i treballar de forma coordinada i en xarxa per evitar la victimització secundària.

c) Transversalitat de gènere: Les polítiques i les actuacions que s'han de dur a terme s'han d'enfocar quan sigui necessari des de la perspectiva del gènere per poder eliminar la discriminació social i les conductes sexistes que fomenten la violència de gènere i la domèstica, o altres discriminacions i desigualtats, i que permeten que aquesta violència o discriminació sigui un mecanisme de control cap a la víctima.

d) Participació ciutadana: Les accions dutes a terme han de promoure la creació i la col·laboració i la participació de les entitats, sindicats, associacions i organitzacions que des de la societat civil actuen en contra de la violència de gènere i la violència domèstica.

Capítol segon. Drets de les víctimes i mesures de sensibilització, prevenció, formació i recerca

Article 5. Drets de les víctimes

Les víctimes tenen els drets següents:

a) Dret a la informació: Tota persona té dret a rebre informació plena i un assessorament adequat en relació amb la violència de gènere i la violència domèstica a través dels serveis socials i socio-sanitaris corresponents o dels altres departaments de l'Administració implicats en aquests processos.

Aquesta informació ha de tractar, com a mínim, dels drets i les mesures previstos en aquesta Llei i en la Llei de serveis socials i sociosanitaris i els llocs on es presten els serveis, i també de les actuacions en cas d'emergència.

L'accés a la informació ha de ser efectiu, per això s'han d'articular els mecanismes necessaris perquè la persona que vulgui ser informada, i que per les seves circumstàncies personals i socials pugui tenir més dificultat per accedir a una informació integral, tingui garantit l'exercici efectiu d'aquest dret. La informació, editada en qualsevol suport, també s'ha d'oferir en els idiomes de les comunitats de nouvinguts més representatives, així com en format accessible i comprensible per a les persones amb discapacitat, com ara en llengua de signes o altres modalitats o opcions de comunicació, inclosos els sistemes alternatius i augmentatius.

Tota la informació disponible ha de ser accessible a través de les noves tecnologies, particularment en relació amb els recursos existents i els serveis d'atenció.

Aquesta informació s'ha de poder obtenir de forma anònima, sense necessitat d'identificar-se ni d'aportar cap document que acrediti una situació de violència de gènere o domèstica.

b) Dret a l'assistència social integral: Les víctimes tenen dret a rebre una assistència social integral que garanteixi cadascun dels serveis i dels drets recollits específicament en aquesta Llei.

c) Dret a l'assistència sanitària i psicològica integral: Les víctimes tenen dret a rebre una atenció sanitària i psicològica que abasti des de la detecció fins a la seva recuperació integral quan sigui possible.

Per fer efectiu aquest dret s'han de desenvolupar els protocols d'actuació que permetin l'anàlisi, la valoració i l'establiment d'uns criteris mínims en el tractament sanitari i psicològic, tant pel que fa a la prevenció primària, com a la secundària i a la terciària, que estableixin unes pautes uniformes d'actuació i d'atenció a les víctimes en tots els nivells i modalitats d'intervenció sanitària i psicològica. També han de promoure procediments de coordinació amb la resta de professionals que hi puguin o hi hagin d'intervenir, la capacitació de la víctima i mecanismes de recopilació de proves de la vulneració patida.

Aquests protocols s'han de revisar periòdicament i se n'ha de fomentar l'aplicació en l'àmbit de la sanitat privada.

d) Dret d'assistència jurídica: Qualsevol persona té dret a ser informada sobre els drets que assisteixen les víctimes, així com sobre les actuacions legals que s'han de dur a terme per protegir-les. Aquesta informació pot ser obtinguda de forma anònima, sense necessitat d'identificar-se ni d'aportar cap document que acrediti una situació de violència de gènere o domèstica.

El dret d'assistència jurídica comporta l'assessorament jurídic i l'assistència jurídica especialitzada en els termes previstos, respectivament, en els apartats 1 i 2 de l'article 18.

e) Dret a la protecció, a la intimitat i a la privacitat: Les víctimes tenen dret a rebre una protecció integral, real, efectiva i immediata, fins i tot si es troben en situació de risc, mitjançant l'activació de tots els recursos disponibles. S'ha de garantir la confidencialitat en tot moment, i en la mesura que sigui possible en tots els procediments, de la situació tant de la víctima com, si escau, de les seves filles i dels seus fills, i també la de les persones sol·licitants d'ajuda a favor de la víctima.

f) Dret d'informació de la situació processal i personal de la persona agressora: La víctima de violència de gènere o domèstica, sense necessitat de constituir-se en part en el procediment ni d'haver interposat cap denúncia, té dret a rebre informació sobre la situació processal i personal de la persona agressora, especialment de la seva situació penitenciària i de les mesures imposades, sempre que aquestes mesures afectin la víctima.

Capítol tercer. Detecció i intervenció integral

Article 13. Detecció de les situacions de risc

1. Dins del Pla nacional de serveis socials i socio-sanitaris (PNASS), el Govern ha de desenvolupar les actuacions necessàries per detectar situacions de risc o existència de situacions de violència de gènere o violència domèstica, a través dels serveis socials, sanitaris, educatius, de mediació o d'atenció ciutadana, prestant una atenció especial a les víctimes que pertanyin a grups de risc especial per la seva situació personal o social.

2. Per poder complir aquest objectiu, el ministeri competent en matèria de serveis socials, amb la participació dels sectors involucrats, especialment de l'Equip d'Atenció Integral a la Dona, ha de desenvolupar els protocols específics de detecció, intervenció i prevenció.

3. Els professionals que tinguin indicis suficients o detectin un possible cas de violència de gènere o domèstica, n'han d'informar els Serveis Socials competents o l'Equip d'Atenció Integral a la Dona perquè puguin fer el seguiment del cas i aplicar-li el protocol d'actuació. Aquesta comunicació es farà després d'informar-ne primer la víctima, i d'explicar-li el protocol que cal seguir i els drets que l'assisteixen.

4. En el cas que hi hagi una situació d'alt risc per a la integritat física o psicològica de la víctima o de les persones del seu entorn, el professional ha de comunicar la situació de maltractament a instàncies policials o judicials, segons el que consideri pertinent.

Article 20. Comissió Nacional de Prevenció de la Violència de Gènere i Domèstica

1. Es crea la Comissió Nacional de Prevenció de la Violència de Gènere i Domèstica (en endavant, CONPVGD) com a òrgan de caràcter polític i tècnic per coordinar i cooperar dins de l'Administració els ministeris i els departaments implicats.

2. La CONPVGD la presideix el titular del ministeri competent en matèria d'igualtat o, si no hi ha, de la secretaria d'Estat en matèria d'igualtat, que pot delegar aquesta responsabilitat en un alt càrrec del ministeri esmentat. La composició està integrada per representants dels diversos àmbits del Govern relacionats amb el benestar social, els serveis socials, la salut, l'educació, el treball, l'habitatge i la justícia, i hi ha d'haver obligatòriament i com a mínim un representant del Cos de Policia i un representant de l'Equip d'Atenció Integral a la Dona. Sense perjudici de les previsions contingudes en aquest article, la resta de competències i les normes de funcionament intern de la CONPVGD s'han de desenvolupar mitjançant un reglament.

3. La CONPVGD té com a funcions principals:

- a) Fer el seguiment del compliment de la Llei.
- b) Dissenyar les estratègies que s'han d'implantar per a la sensibilització, la prevenció, la detecció i la intervenció de les víctimes.
- c) Elaborar el cronograma d'implantació de la Llei i de les estratègies, tot donant prioritat a les actuacions que incideixin en la prevenció de les situacions de violència de gènere i violència domèstica.
- d) Avaluar les polítiques i les actuacions portades a terme.
- e) Elaborar una guia de col·laboració i coordinació en la lluita contra la violència de gènere i la violència domèstica. En el marc d'aquesta funció, la CONPVGD ha de garantir una col·laboració i una coordinació eficaces entre tots els departaments de l'Administració que tinguin com a funció directa o indirecta actuar en casos de violència de gènere i violència domèstica i, principalment, per aconseguir la comunicació i la coordinació necessàries entre els intervinents en processos de violència de gènere i violència domèstica.
- f) Promoure el treball estratègic entre els ministeris i els departaments implicats per compartir metodologies i bones pràctiques en la prevenció i l'erradicació de la violència de gènere i la violència domèstica.
- g) Qualsevol altra que la CONPVGD decideixi en el marc d'aquesta Llei.

Les estratègies dissenyades per la CONPVGD s'han de recollir en el Pla nacional de serveis socials i socio-sanitaris (PNASS).

Capítol quart. Defensa, protecció i tutela judicial

Article 21. Mesures de protecció institucional

1. La protecció en situacions de violència de gènere i violència domèstica obliga a aplicar immediatament tots els mitjans i els instruments necessaris per detectar-les, per adoptar mesures preventives i per articular mesures adequades perquè cessin les vulneracions.

2. Les garanties de protecció s'han d'assegurar tant per mitjans tecnològics com per serveis policials, i també per qualsevol altre mitjà que assegurï la protecció de les víctimes.

3. En cada despatx de policia s'ha de crear un grup d'atenció a les víctimes de violència de gènere contra les dones i llurs filles i fills, amb formació especialitzada per donar l'atenció i fer el seguiment de les víctimes, garantint-ne així l'assessorament, l'acompanyament i la seguretat, així com el compliment de les mesures que l'autoritat judicial hagi pogut determinar.

4. La policia ha de dur a terme la recollida i el registre de les dades relatives a totes les formes de violència contra les dones, diferenciant-les de les relatives a la violència domèstica, amb indicació del sexe i l'edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, del tipus de violència i del tipus d'actuació policial duta a terme.